

eddigiekénél etikusabb szolgáltatások megteremtésének szükségessége körül kristályosodott ki. Megfogalmazódott a kollégiumon az a gondolat, hogy a szolgáltatások színvonalának emelését a (fogyasztó) helyi könyvtárak éppen úgy elvárhatják az információs intézményektől, mint ahogy azok elvárják tőlük külföldi dokumentumaik pontos bejelentését az országos és ágazati lelőhelykatalogusokba.

A gyűjtőköri együttműködésen belül a következő évek stratégiai célja a folyóiratrendelések országos összehangolása lesz. Miután a nagykönyvtárak a pénzügyi keretek növekedésére nem számíthatnak, a koordináció munkálataihoz kell megteremteniük a használható műszereket, a pontos lelőhelyjegyzékeket.

Az 1982. évi folyóiratrendelések összehangolásának manuális próbálkozásai közben kiderült, hogy a *Kurrens időszaki kiadványok lelőhelyjegyzéke* nem eléggé operatív műszer, egyrészt azért, mert a helyi könyvtárak ide kevésbé fegyelmezett és teljesen jelentik be címadataikat, mint a hálózati központoknak, másrészt pedig azért, mert a szóban forgó kötet megjelenésében nagy az időbeli elcsúszás. Így nehéz pontos képet kapni a KC tartalmazta külföldi folyóiratcímek jelenlegi ténylegességéről és példányszámáról.

A kollégiumi ülés 2. számú dokumentuma az OMIKK kezdeményezéséről számolt be, nevezetesen a folyóirat-állományról készülő számítógépes folyóirat-KC már folyamatban levő munkálatait ismertette. Ez a címjegyzék mostani, „újszerű” formájában az OMK-ba 1981-ben beérkezett és 1982-re a könyvtár számára megrendelt folyóiratcímeket fogja tartalmazni.

Az OMIKK-nak jelenleg nagyobbak a lehetőségei és jobb az esélyei a számítógépes KC elkészítéséhez, mint az OSZK-nak, de az elkészítésről szóló döntést az OSZK-val való egyeztetés előzte meg. A programok úgy készülnek el, hogy az OSZK, ha majd odáig ér, át tudja venni ezt az adatbázist. Az OMIKK e kezdeményezését a koordinációs köréhez tartozó szakkönyvtári hálózatoknak, illetve a műszaki és élettelen természettudományi gyűjtőkörű könyvtáraknak úgy ajánlotta a figyelmébe, hogy egyszersmind kérte a hozzá való csatlakozásukat, ami természetesen csak önkéntességi alapon jöhet létre. E számítógépes KC a koordinációban most az a lépcső, amelyre fel lehet jutni. Azért szükséges, hogy az egyeztetések és a munkamegosztások terén az eddigiekénél jobb, megbízhatóbb eredményeket lehessen elérni. A csatlakozáshoz szükséges minimális feltételekről az OMK levélben tájékoztatja az érdekelteket.

A kollégium tagjai nagyra értékelték a számítógépes KC előállításának ily közeli lehetőségét. Több partnerintézmény kinyilvánította a KC-hoz való csatlakozási szándékát, úgy pontosítva a bejelentés mikéntjét, hogy a hálózatokhoz tartozó tagkönyvtárak adatszolgáltatásukat továbbra is a hálózati központokhoz juttatják el, mivel nekik több a lehetőségük a meggyőzésre és a szolgáltatott címadatok valódiságának ellenőrzésére.

A folyóirat-KC számítógépes előállítása remélhetőleg pontosabb és gyorsabb műszert nyújt a folyóiratrendelési koordináció munkálataihoz. A kollégium tagsága – helyesen – a KC előállításában nem célt, hanem csak eszközt lát. Célként ezzel szemben az eddigiekénél sokkal színvonalasabb szolgáltatások alapjainak a megteremtését, a meglévők javítását, az ország folyóiratellátottságának a szintentartását, sőt annak ésszerű gazdagítását tekinti. E cél eléréséhez több hozzászóló tett a meglévő pénzügyi keretek szűkössége ellenére is eredményekkel biztató módszertani javaslatot.

A kollégium ülésén az állománygyarapítás pénzügyi nehézségein kívül többen hangsúlyozták, hogy szinte valamennyi nagykönyvtár „első generációs” reprográfiai parkja leromlott. A berendezések felújítása, újak beszerzése nagy nehézségekbe ütközik. A technikai eszközök elhasználtsága és elégtelensége ma már egyaránt súlyosan veszélyezteti a szolgáltatások milyenségét és minőségét.

A kollégium tájékoztatására az OMK még az alábbi dokumentumokat készítette el:

- A külföldi folyóirat- és könyvbeszerzés helyzete az Országos Műszaki Könyvtárban 1968–1980(1982) között.
- Tájékoztató a műszaki könyvtárkezelő tanfolyam megszervezéséről és megindításáról.

A műszaki koordinációs kollégium az 1981. évi munkatervében szereplő további két témát (az alapfokú könyvtárosképzés korszerűsítése, a szakterületi együttműködési körök megalakítása) – mondja a második ülés határozata – a kollégium tagjai „levelezés formájában” tárgyalják majd meg, nem utolsósorban az egzakt véleménykifejtés és a „verba volant, scripta manent” érdekében. (Egyébként az alapelőterjesztés mindkét témából elkészült, és eljutott partnereikhez.)

Az 1982. évi munkaterv a jövő évben, a kollégium februári ülésén kerül elfogadásra.

N. Nagy Katalin

Környezetvédelmi filmbemutató az Országos Műszaki Könyvtárban

Az OMK idén nyáron megindított új szolgáltatása – a filmvetítés – második programjára 1981. október 27–28-án került sor a *Környezetvédelmi filmek bemutatója* alkalmával. A napjainkban igen aktuális, a sajtót, rádiót, tv-t és a közvéleményt egyaránt komolyan foglalkoztató problémával, annak megelőzésével ill. megoldásával kapcsolatban a két nap alatt 10 filmet láthatott a közönség, napi két vetítésen, 15 és 17 órai

kezdettel. A filmek között öt magyar, két francia, egy angol, egy dán és egy szovjet film szerepelt. A külföldi filmeket magyar hangbemondással mutattuk be.

Az első napi program a *Nagykorúság* című filmmel kezdődött, amelynek tanúsága szerint az életet a Földön súlyos veszélyek fenyegetik. Láthattuk a földi környezetet pusztító ártalmakat és a tudomány nyújtotta lehetőségeket, melyek segítségével helyreállíthatjuk az élet lényegét jelentő körforgást, s megvédhetjük otthonunkat, a Földet. A *halál melléktermék* című dán film általános képet adott Dánia környezetszennyezési gondjairól, a víz, a levegő és a talaj szennyezettségének okairól, valamint a helyzet javítása érdekében tett intézkedésekről és azok eredményeiről. Hazai problémával foglalkozott az *Aero-test – levegőszennyeződés mérése repülőgéppel* című film. Az atmoszféra egyelőre még növekvő szennyezettsége komoly gondot okoz. A repülőgéppel végzett levegővizsgálatok megalapozzák a szennyeződés csökkentésére vonatkozó intézkedéseket, melyek eredményeképpen városaink felett ritkulni fog a „levegőtenger iszapja”. A *Chambord-i rezervátum újjászülése* című francia film a felbomló természeti egyensúly helyreállítására mutatott be nagyszerű példát. A *Veszélyes érték* című riportfilm újból magyarországi problémát vetett fel a szennyvíziszap tárolásával és kezelésével kapcsolatban. Megismerhettük azokat a módokat, melyekkel a szennyvíziszap elhelyezésén túlmenően hasznosítására is törekednek a szakemberek.

A második napi vetítésen a *Környezetvédelem* című szovjet filmet láttuk először, amely címen túllépve a természet védelmével is foglalkozott. Feltárta a környezetszennyeződés okait, a hidroszféra, a földkéreg és a légkör védelmére hozott intézkedéseket, valamint az ember–város problémát és annak megoldását. A *Balaton védelmében* – e film legfontosabb idegenforgalmi és üdülőtérületünk szennyezettségét és a tavat fenyegető további veszélyeket, a megelőzést és megszüntetést irányzó tudományos kutatómunka egyes részleteit mutatta be, melyek eredményeképp – reméljük – ismét tiszta lesz a „magyar tenger”.

Jelentős környezetvédelmi eredményekről tanúskodott a *Londoni köd* című angol film. Általa figyelemmel kísérhettük a sok tragédiát és gondot okozó londoni szmog megszüntetésének folyamatát. A szigorú kormányintézkedések és azok feltétel nélküli betartása révén London levegője ismét tiszta.

Mindannyiunkat érintő problémát tárt fel a *Környezetvédelem a közlekedésben* című alkotás. Az emberi egészséget veszélyeztető és károsító levegőszennyeződés jelentős része autóink kipufogó csővéből kerül az atmoszférába. A filmből megtudhattuk, hogy mi mindent tehetünk és kell tennünk annak érdekében, hogy tisztább levegőt szívhassunk. A bemutató a *Szeméthulladék kezelése és tárolása* címet viselő francia filmmel zárult. A Poclairn gépcsalád több tagját

ismerhettük meg. Ezek kiválóan alkalmasak az ipari, városi és háztartási szeméthulladék tárolására, ill. elszállítására.

A szervezők eleve remélték, hogy a téma jelentős érdeklődésre tart majd számot, s így munkájuk nem lesz eredménytelen. A tárgy közérdekűségét és aktualitását mutatta, hogy a két nap alatt összesen 260-an látták a bemutatott filmeket. Nagy érdeklődést tanúsítottak a középiskolai tanárok és diákok, akiknek nem kis gondot okoz az új tantárgy – a környezetvédelem – oktatása–tanulása.

A bemutatóból ismételten azt a következtetést vonhattuk le, hogy számottevő igény nyilvánul meg a sokakat érintő problémákkal vagy azok megoldásával kapcsolatos filminformációk iránt. Az OMK Műszaki Film Tájékoztató Központjának munkatársai e szolgáltatás szükségességének újabb bizonyítékát látva, már a következő filmbemutató programját állítják össze.

Pollini Rita

Állandó és változó adatok az Országos Műszaki Könyvtár könyvtárközi kölcsönzésében

1979-ben jelent meg BARABÁS B. ERIKA és HANGYÁL ZS. ANNA *Előbbre lépett-e a könyvtárközi kölcsönzés? – Felmérés az OMKDK-ban* című elemzése.* A szerzők akkor az első negyedévben beérkezett könyvtárközi kölcsönzési kéréseket vették vizsgálat alá. Most 1981 ugyanezen időszakában beérkezett kérésekkel foglalkoztam, összesen 2728 kéréssel. A kérő könyvtárak és a kérések jellege szerint végeztem elemzést. Mindez az 1978-as eredményekkel való összehasonlításhoz ad alapot és alkalmat.

A kérő könyvtárak

A kérések 285 könyvtárból érkeztek be. 1978-ban 590 volt a kérők száma. Időközben tehát lényegesen, majdnem a felére csökkent az OMK-hoz könyvtárközi kéréssel forduló könyvtárak száma, kéréseik száma viszont legalább ilyen arányban emelkedett meg. Egyfajta „törzsközönség” alakult ki kérőinkből. A kérések jellege és a kérő könyvtárak típusa szerint való megoszlást az I. táblázat mutatja be.

* Könyvtári Figyelő, 1979. 6. sz. p. 560–568.